

Op de Nederlands-Duitse grens, tussen het Duitse Rhede en de eigen deelgemeente Bellingwolde, ontwikkelt de Groningse gemeente Bellingwedde een nieuw dorp, genaamd Europa. De geestelijk vader, de plaatselijke wethouder ruimtelijke ordening Melle Wachtmeester, kwam op dit idee na een reis naar China waar talloze nieuwe dorpen en steden gebouwd worden. Zijn medebestuurders waren aanvankelijk sceptisch, maar al snel raakten de gemeenten Bellingwedde en Rhede enthousiast en verleende het ministerie van VROM een subsidie van 200.000 euro voor een nadere uitwerking van de plannen. In de berichtgeving over het nieuwe dorp van Bellingwedde wordt vooral de symbolische waarde van Europese eenheid en eenwording benadrukt. Europadorp staat voor grensoverschrijdende samenwerking. Het is een grenzeloos dorp op de grens. Pas recentelijk is het gekoppeld aan het debat over nieuwe dorpen zoals dat gevoerd wordt door InnovatieNetwerk en de gemeente Dantumadeel. Bellingwedde ziet zich nu als voorloper van deze ontwikkeling.

Het plan voor een nieuwe dorp in de gemeente bestaat sinds 2001 en niet de Europese gedachte, maar economische motieven liggen hieraan ten grondslag. In eerste instantie was het alleen bedoeld om een windmolenpark op de gemeentegrond tegen te houden, later werd het nieuwe dorp een instrument in het lokale volkshuisvestingsbeleid. De gemeente Bellingwedde dient de komende jaren een flink aantal woningen te bouwen om te voldoen aan zowel de vraag van de eigen bevolking als van nieuwkomers. Het Streekplan staat nieuwbouw echter slechts mondjesmaat toe. Bovendien, vindt burgemeester Drenth, zijn de bestaande dorpen eigenlijk af. Om witte schimmel tegen te gaan is de opdracht gegeven alle uitbreidingen te bundelen in een nieuw dorp. Door in één keer iets samenhangends neer te zetten, hoopt wethouder Wachtmeester bovendien de hoge werkloosheid in de gemeente in te dammen en nieuw draagvlak voor voorzieningen te creëren. In het licht van de Europese integratie is later samenwerking gezocht met de Duitse buurgemeente Rhede, waarmee reeds jarenlang een goede verstandhouding was. Inmiddels zijn er door Kuiper Compagnons en het Duitse bureau NLG diverse ontwerpen en plannen gemaakt. De drie verschillende versies op het nieuwe dorp - een vestingstadje, een parkachtige stad in Engelse landschapsstijl en een lintdorp - zijn in de gemeenteraad besproken waarbij veel discussie was over de clustering van functies. In de afgelopen maanden is een ontwikkelingsvisie voor het gebied opgesteld die uitgaat van een 'patchwork'-concept waarbij de bestaande structuren, landschap en functies, in verweven worden. In deze opzet komen er 3.000 mensen in het nieuwe dorp te wonen, zowel boeren uit de regio als renteniers. Precieze doelgroepen zijn nog niet bekend. Net als bij de Blauwe Stad veronderstelt men voornamelijk dat er vraag zal zijn naar een dergelijke woonomgeving. Of en wanneer dit plan gerealiseerd zal worden, is ook nog niet duidelijk. In september 2004 zal het aan de gemeenteraad voorgelegd worden en pas na hun goedkeuring kan begonnen worden met het uitwerken van de ontwerpen, het zoeken van financiers en het informeren van bewoners. Ook moeten nog veel obstakels in de Nederlands-Duitse samenwerking overwonnen worden. Bestemmingsplannen, milieuriichtlijnen, ontwerpcultuur en grondprijzen lopen sterk uiteen en lijken soms vooralsnog onverenigbaar. Er wordt zelfs gedacht aan het instellen van

Bellingwedde: Europese samenwerking tegen witte schimmel

TINEKE LUPI

een bestuursstructuur en een wet om het project niet te laten verzanden in de bureaucratie. Maar ook dit is niet gemakkelijk. Het filosoferen over een grensoverschrijdend grensdorp zal kortom nog wel enige tijd duren. De tijdshorizon is tien jaar.

Net als in de 'nieuwedorpenfilosofie' van InnovatieNetwerk heeft Bellingwedde met het Europadorp zelf het heft in eigen handen genomen. Tegen het restrictieve bouwbeleid in is gekozen voor de bouw van een nieuwe kern binnen de gemeente om lokale problemen als werkloosheid, sociaal verval en aantasting van het landelijk gebied tegen te gaan. Het nieuwe dorp wordt tot nog toe echter louter vanuit de ruimtelijk-economische invalshoek aangepakt. Wie er gaat wonen en hoe men er gaat leven, werken en recreëren is grotendeels onduidelijk. Om werkelijk een verschil te maken ten opzichte van de situatie waarin elk dorpje zijn eigen nieuwbouwtrookje heeft, is dit laatste van wezenlijk belang. Een ruimtelijke eenheid is niet noodzakelijkerwijs een sociale. De mooie ideeën over Europese samenwerking en saamhorigheid leven vooralsnog enkel in de hoofden van de (Nederlandse) bestuurders en ontwerpers.

Bellingwolde, locatie voor een grensoverschrijdend nieuw dorp. (Foto Tineke Lupi)